№ 166 Սեպտեմբերի 29 (Հոկտեմբերի 11) 1879 Սեպտեմբերի 29 (Հոկտեմբերի 11) № 166

ՈՒՐԲԱԹ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 բուբլի կես տարվանը 6 բուբլի։

Թերթը լույս է տվել Ամենայն Խաչերեցաց Մայր Աթոռի Տեղապահ. Բնատան „Սիոնի"։

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւաւոտեան 10—2 ժամ (Մոցի Գիրքի և ոտն տրիցից)։

Ընդունարանը բնակվում է ամեն չինովնիկ։

Ընդունարանների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ։

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքսեսեան դպրոցը։ — Ներքսէն առաւաւ քիւն Նոսեակ Մուսկիանց։ Նոսեակ Եղիսեանց։ Նոսեակ Զարդարեանց։ Նոսեակ Խաչատրեան։ Նոսեակ Խաչատրեան։ Ներքսէն բարեր։ — Մշակներ հեռագիրներ։ — Ընդհանրական։ — Տեղական։ — Բանաստեղծություն։ Նվիրատվեր Խաչերեցի։

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Այս տարի Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը մոնելու տասնիկ շատ ցանկացող մանուկներ կային։ Ինչպէս միշտ, շատ ցանկացողներից քիչերն են ընդունվել։

Այստեղ ուսանողաւորին այն է, որ մանուկներից շատերը հեռու տեղ գաւառներից եկած և Ներսիսեան դպրոցում՝ չընդունվելով, ստիպված են կամ վերադառնալ իրանց երկիրը, կրկնապատիկ ծախս և տանջանք տեսած նեղություններ կրելով, կամ ձանձրացած մնում՝ մեր քաղաքում և կորչում՝ այդ-

տեղ, անդորձ մնալով, կամ՝ մանուկների զանազան անբարոյականացող շրջանները, մեր ապրիլատաւ տղաների կամ վաճառականների ծառայելը դառնալով։

Ամենապակաս մեր Ներսիսեան դպրոցը վատագույն է որ չնայելով Միաբանության իրան տուած ուղղությունից։

Օգտակարանալի է որ Ներսէսը, այդ թեղեռաւ մնալը, ոչ թե մի-այն մեր ազգով հոգևորականաց թեմից տեղի չուտաւորվեր, առանձնապես, ժամանակակից գաղափարներ ունէր, բայց իր մեռաւոր գարգացմանից տեղի բարձր էր, բան թե մեր այժմ մեռաւ հանձնաժողովական երիտասարդությունը, որի ներկայացուցիչները այս բոլորիս Ներսիսեան դպրոցի հոգևորականաց թեմաց մեծ մասն են կազմում։

Ներսէսը, կարծեմ, իրան գրելիս որ նպատակ էր դրել ընդունել իր հիմնած դպրոցի մէջ գրելիս

խոսում էր Հայոց թեմաց համար կոչուած տեղերից Հայ մանուկներին, նշանակում և. Հայ-կամեր ազգերներին։

Խորհուրդ կը տայինք դպրոցի այժմ մեռաւ հոգևորականաց թեմաց հեռանալ հանդուցեալ հիմնադրի ուղղությունից։

Այս ճշմարտությունն է տեսնվի այդ-գիտնականը՝ ընդունել մանուկներին այնպիսի տեղերից, որտեղ հայոց թեմերը այդպէս հաստատ ապահովանք է գտնի, որտեղ հայոց թեմաց ազգերի մէջ այդպէս տարած-ված է, թե այնպիսի տեղերից, որտեղ հայը հայերէն չէ խոսում, մեռացել է իր մայրենի լեզուն, ստացել է, ինչպէս, որինակ Գրուզիա, Պարսկաստան, Պոլիս, Հալէպ, Եգիպտոս, և այլն։

Ի հարկէ ցանկալի կը լինէր, որ ամեն մի մեռաւ որ ներկայանում է դպրոցը, ընդունվելը և ուսում ստանալու։ Այստեղ այդպիսի դա անհնարին է, ասելի լաւ է

չընդունել այնպիսի մանուկներին, որոնք մի կողմից այնպէս էլ գիտեն հայերէն, հոգևորական շրջանի մէջ են ապրում, թակ ուրիշ կողմից մի-ջոց ունեն մանել մի որ և է ուրիշ դպրոց, բան թե պրանց ընդունել և անխնայաբար թողնել հայ-ության հանդար կորած տեղերից եկած երեխաներին։

Մի թե թեկուզեցի վրացական եր-բեխարանին, կամ մի հայ ուսուցչի մանուկ ընդունելով Ներսիսեան դպրոցը ունեցի մեծ օգուտ է բերում, բան թե ընդունելով և կրթելով թանկ տարրեր թիֆլիսցիներին, գարարագրներին, կամ երևանցիներին։

Չը մեռանանք որ մի հատ ազնվիցի կամ մի հատ ուսուցչի հայերէն խոսացող հոգ, վերադառնալով իր երկիրը, գաղտնում է հայության սերմանող իր ստացած հայրենի շրջանի մէջ։

Մեզի լաւ է չընդունել դպրոցի

կրտսեր Պատրիկ ժարանը և հարաւեն Շերբի քաղաքագրությունը և Հարաց Պատար բնակ, ուրեղէս որ բնական ամբարիշտ պատերազմով է. թէ ի Սեւանայ և թէ ի մեռաւոր կերունէ ու տեղերէ է իւր հանդարտարանին։

Հանդերձ են տասնաւ պղնձի, (փոքր Պատրիարքն և Բարաց յարձակաց Պատրիարքն) ոսկի (Տերտերի մէջ) որ հանկիսաց կը Շեաց, ուրեմի (Կարգաց Պատրիարքն), ազ (Տերտերի մէջ) և հանգանուխ (Բարաց բնականքան մէջ), որոնք հանկերը կատարվում հանգանակներն և գարանանությունն նեղուն են, ոչ միայն որ մեզ լիներ պրիմիտիվ 15 գարաց ուրեմի մէջ. հանգարով բաներ կարգելիք էին ուրեմ հանգերը բնակարանքան բանեցուն, տեսնելու քանի մի պիտան լիներ պրիմիտիվ պատերն, (1 լիներ 6 տարեկ է)։ Տարբ ուրիշ, հանգանքներ ունի, Տերտերի մէջ բաներն բարձրանք լինում է, ուր կարգելիք բարձրանքով գարաց կերեն-ընդ հանգանքներ կարգելիք մեր բարձրանքներ։ Ամեն գարաց 3 ժամ հնարաց գիտնականքներ բերում էր, որ բնակարանքն բանեցուն մէջ ամենաուսան ուրիշներն հանգանքներ մեզ բերում են։

Գարաց բնականքն և բերքի է, գարաց տարբերությունս տեղերն ուրիշ բերքի ուրիշներ ունի, որ տարաբերներ կարգելիքի մեր իրենց կարգելիքներ։ Ամեն գարաց հարաց հանգանքներ տեսնի պիտ ունի իր մեզ մեր, ուրեմ մեր հանգանքներ 1/2 ժամեն մինչի պիտ ժամ հնարաց-գարանքներ ունի, իրենց իրարանց 1/2, 1/3 և 1 ժամ հնարաց են, բերքն է գարան, գարի, ուրեմ, կարտոֆել (պրանց մեզի կերեն) բաներ և ուրիշներ և ուրիշներ։

Գարաց բնականքն պիտ հանգանքներ, ուրեմ տարբերությունը և բարձրանքն է։ Հարաբերանքներ մեզի բերքի մի տարեկան։ Կարգ Պատրիարքներն չունեցանքներ գարաց, որ չատ տարեկան գարաց բերքի, տարաբերն է նաև, տարեկան, բերքներ, ուրեմներ։ Հիրանք և բերքներ, ուրեմ տարբերներ գարաց հանգանքներ, ուրեմ պատրիարքներն ոչ չատ են, բարձրանքներ մեզ տարեկան մեզ մեզ մեզ

մէջ հարիւր թիւիցեսցի, հարիւր երեւանցի, հարիւր զարարատցի, քան թէ չընդունել մի քուէ այլի-անցի, մի թէ լաւեցի կամ՝ մի ուսուցչի հայրն։

Ալիբեխեան գպրոցի հոգաբարձութեան ուշադրութիւնն ենք գարձնում՝ մեր յայտնած մտքի վրայ։

Այն մարդիկ, որոնք չուզեն թրքանց անփառան գատողութեան ընդունակութիւն, չուզեն իրանց անփառան աշխարհարհայեցողութիւն, իրանց անփառան խնիցիատիվ, գուցէ կարարէն հեռանալ Ալիբէգի պէս հանգուցեալ Ալիբէգի մարդու գիտարան ուղղութեան։...

Ապէնք ամենայնիվ չենք պարհանիւմ, չենք պարհանիւմ մեր բարեր ուսում ստացած մանուանենրից, որ նրանք բարգրանան մարդասիրութեան, անկողմնապարհութեան և ազգային լայն հայեացքների այն աստիճանը, որ անխոսիր բնդունեն Ալիբեխեան գպրոցի մէջ կամիտիկ և բաղդարական հոգ մարդկներին, թնչպէս այդ անում էր այն մեծ մարդը, Ալիբէգը, որի կորուստը մեզ ամենքիս հատոր մինչև այսօր ցաւալի է։...Այդ ամառակ հայեացքների անընդունակ են մեր բարգրագոյն ուսում ստացածները։

Գ. Ա.

ՆԱԽԻՋԵՎԱՆԻՑ

—

Սեպտեմբերի 13-ին

Ես բիլիարդ-խաղում եմ միայն ուշադրութեամբ ձեզ և մի նկարագրութիւն ոչի տալիս։ Ամենքիս գիտեմ, որ կատարեցաք։ Մոսկվայում, 16-ին տեղամասերի-ինչպէս ձեզ յայտնի է ասել դէպ դէպ կատարեցաք մեր քաղաքում հարց ։։։ Խաղ հիմիկուցս։ Հարցասիրեց Ցարսկոյեսելոյի հանդէպ։ Ամէն ինչ իմ յայտնեմ, կարող էք տպագրել նրան մեր լրագրի բ ա ն ա ս ի ր ա կ ա ն մասի մէջ։

Իմ կարծիքով ասենայն մէջում, որ կարող է մեռնել միայնակ մի հասարակութիւնն ցրված և միմեանց մէջ որ և է հասարակական կապեր չունեցող անդամներին և գտնել ազնիւ-ասական կիրքով բարգարկութիւններ հասարակ նրանց մէջ։—դա ոչ տեսակ հանդէսներ են, որոնց նեռանը, սարքարդարդարդ չատ տանու է քնում Մոսկվայում։ Ամէն իսկ պատճառով մի տպագրվեն հանդէս, մի մարդով, մի հասարակութիւն, որոնք կարող է իմ ուրդ։ տեղ նշանակութիւն չունենալ, այդպանց մեր ազգում ունեն մեծ կշիռ, մեծ նշանակութիւն ունեն....

Ես հանդիսի մէջ առանձին ուշադրութիւն և հասարակութիւն գրաւեց Լոգոդեսան մեծարանի տեսուչ գեներալի գեղեցիկ և տպգրս առանձնասքանչութիւնը, որքից ես իմ յուշատետրում գրագրեցի իմ տարեկ և դրա ունեցած շատ հետաքրքրական գրվածքի համար։ Ես գեղեցիկ մարդ է, որ ընդդիմակ չէ, մանաւանդ նշանաւոր է իրան Լոգոդեսան մեծարանի տեսչի, 200 հոգ մանուկների գատարիսարանի և պարտուսանների տեսչի մարդու։

Ցորա տեսնեմ որ յայտնաւոր գիտարանիցներ ևս գրանք մեր լրագրի էջերի մէջ։ Իսկ ապրմ խոսեմ հարցերի մասին։

Ես գրքարանս գ. Ռուսկինեան տեսակ է տպագրեն հանդիսանքներ տեսել և մարդիկ է տարածել 1500 բարդ։ Ես ասում եմ պատասխանի հարց տարբերի Նիժնիի մէջ իր հեռաս մասնաճիւղ 2300 բարդ։ քանիսն է գնել իր տարեցոյց հրատարակութեան գրագրի տեսակների համար, որոնք գնում են ես էլ ։։։—Հարց հեռաս իմ բարդ տեսնեմ իրանց խնամով թէ դրանց է գնեցրս։ ապրդ ։ ։ ։